

Megjelenik e lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előfizetheti minden es. k. postahivatalnál, a lapok kiadó hivatalához czimzendő levelekben. Ára évnegyedre 3, félévire 6, évre 12 pengő forint.

A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasítandók.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

A Szentegyházutcában, a Kendefi háznál, 487. szám alatt.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

(HARMADIK ÉVI FOLYAM.)

Hirdetések minden négy hasábos egy sor után 4 pkrért közzétételnek; folytonos hirdetésekért illő pótelengedtetik. Mindenik hirdetésre 15 pkr bélyegdíj előre befizetendő.

A lap anyagi ügyeit érdeklők: u. m. előfizetés, hirdetések, reklamatiók sat. a kiadó-hivatalhoz utasítandók.

KIADÓ - HIVATAL:

A Középütcében, STEIN könyvkereskedésében.

A gazdasági gépek jelentősége Erdélyben.

V.

Alig ismerünk gazdasági-gépet, mely a gazdaságot fontosabb miveletét czélszerűbben teljesítene, mint a Howard-féle szénagyűjtő, melyet már előbb említettünk; de itt se lesz felesleges róla tizetesben még pár szót tenni. — E gép nagyon egyszerű, hajosan romlik, hibái könnyen, bármely értelmes falusi kovács által igazíthatók; egy erősebb vagy két gyöngébb ló, és két ember segélye mellett 20—25 ember munkáját végzi, s a szénát a legjobban, a legczélszerűbben és úgy vonja össze, hogy a gereblyés fölöslegessé válik. — A vele való munkáltatás bármely, valamennyire jártas és jóakaratu cseléddel eszközölhető s legfőbb a nagyon meredek oldalakon, bokros és fagyókeres réteken találna akadályra, hol a gép körülhordozása terhes volna, és a gyökerekben a fogak gyakori megakadásnak, és törésnek volnának kitéve. — Az ilyen gépek közt legczélszerűbbeknek találtam a Wolf Leo, már fönnb említett gyárából vettek, melyek igen jól alkalmazott súlytányérok által a gép járását könnyítik, s melyeknél a mozgó fogak egyenként kivethetők, s felső végeik külön tokokban jó keményen vannak megerősítve. — E szerkezetnek előnye abban áll, hogy a munka közben netalán meghibázott fogak, minden nagyobb fennakadás nélkül, másokkal pótolhatók; holott a közönséges szerkezetű ilyeszerű szénagyűjtőknél, egy fognak meghibázása esetében, azon egész vas-rúd, melyre a fogak felfűzvék, kiveendő, s a meghibázott fog csak azután cserélthetők ki másikkal. — Ez is azonban nem nagy idővesztéssel jár, s az ily gépek czélszerűbbek azoknál, melyeken a fogak ugyan egyenként levehetőek, de végeik csak egyes csavarok által levén megerősítve, ezek a gép mozgása, s rezgése miatt könnyen megtárgolnak.

E szénagyűjtők ára honi gépészeinknél 120—130 forint volt; de miután az előbb említett angol raktárban azok 110

forinton kaphatók: úgy hisszük, honi gépészeink is árukat alább szállítandják.

A fennebbieknél kevésbé czélszerűek, mindazáltal olcsóságuk miatt is különösen kisebb mezőgazdáinknak ajánlhatók, az amerikai szénagyűjtők, fa-fogakkal. — Ismerünk nagybirtokú mezőgazdát is, ki ez utazó-nemű szénagyűjtőket használ, sőt azoknak, a fennebbi irt más szénagyűjtők fellett előnyt ad; nézetünk szerint azonban előnyük nem egyébben, mint egyszerű szerkezetükben, és olcsóságukban áll, melysért bármely ügyesebb falusi bognár és kovács által megcsinálhatók, s a Howard-féleknél 5—6-szorosa olcsóbbak még gépészeinknél is, kik 20—30 forinton adják. — Hogy mi érjen azokon 20—30 forintot? felfogni képes nem vagyok, s tapasztalatom szerint, domesticce néhány forinttal eléllíthatók. — A czélszerű ekéken kívül épp ezek azok gépek, melyek gyártásával nálunk valamely ügyesebb városi kovács és bognár igen czélszerűen foglalkozhatnék. *) —

Az amerikai szénagyűjtő valamivel ügyesebb kezelést kíván, mind a Howard-féle; ennél valamivel nehezebben jár; meredekebb oldalon, és egyenetlen földön bajosabban használható; mozdulatlan fogai könnyebben akadnak, és törnek, mint a Howard-féleknél; de a készentartott fa-fogakkal legott pótolhatók; a szénát jól felgyűjtik, a nélkül, hogy a gereblyést fölöslegessé tennék, s hallottunk esetet arra is, midőn a széna — különösen a lucszerna — bujasága miatt, a Howard-féle gyűjtővel bajosan levén gyűjthető, előbb az amerikaiat kellett használni, s azután gereblyésre a Howard-félet.

Kinek sok répjája van, ne busuljon; ha sertésnek szánta, akkor is daraboltassa

*) Jó volna, ha a Gazd.-egylet gépészeti osztálya ezen közhasznú gépet meghoztatná, s előbb Kolozsvárra, s később a vidéki városokba utánakészíttetné, hogy gyorsan honosulna a hazában. Után már a közhegyek feloszlanak, a takarmány-termékek nagyobb mérvet vesz, s egy ily olcsószerű gép, melyet a kis birtokos is megszerezhet. — Nagyonfontosságú Szerk.

össze kézi-darabolóval; ha más állatot kíván rajta tartani, vegyen répavágó-gépet 45—120 forinton. Azok, melyek négy-szegi kockát vágnak, ha drágábbak, czélszerűbbek is, miután a tárgyarral állítólag kockát vágók keresztvása hamar eltörik, s azután csak szeletet vágnak, mi, különösen juhok, kevésbé czélszerű. — Végül, csak valamivel nagyobb répamennyiség mellett, inkább csak lőreji répavágók felelnek meg a czélnek; az irt gépek járása, a vágandó anyag keménysége miatt nehéz, és kézerre kevésbé levén szapora.

Az erdélyi gazdasági géptársulat, mely már eddig is a legüdvösebb hatással működött, tavaly hozatta meg Mack Cornick Burgess és Key által javított arató-gépet. — E gép a kolozsvári határon a kísérletet meglepő sikerrel állotta ki, s azután honunk egyik legpracticusabb gazdája, b. Jósika Lajosur által megvásároltatva, nála is a legjobb szolgálatot tette; nagyon szapora munkája, valamint a gabonának czélszerű rakási által egyaránt ajánlván magát. — A gép szerkezete reményt nyújt, miként kevésbé hegyes vidéken, úgy szintén kevésbé dől gabonánál is használhatatik. Ezen utolsó esetben, hihetősen szükséges lesz azt, csak a dől gabona ellenében működtetni. — Szapora munkája mellett azonban a gép úgy is hasznosítást, ha a dől gabonánál csak egy irányban használtatván, jövet, útját ingyen leendő kénytelen tenni. — Meredekebb hegyeken valamivel döltebb gabonában, nem hisszük, hogy használható volna, s a fennebbiekhöz sorozzuk még azt az esetet is, midőn a gazda, alkalmatlanabb aratási időjárás, s gyakori esőzések közben, kénytelen a napok alkalmasabb részeit kilesni és arattatni, csak hogy munkájával elérkezzék. — Ilyenkor ugyanis a gépnek használata a lágyabb földben, hihetőleg alkalmatlansággal járna. — Mindemellett, nagyobb birtokosainknak merjük e gépet ajánlani, mely alkalmas körülmények közt és időben csak hamar kifizeti magát, s tapasztalás szerint, nagyon jótékonyan hat az arató-díjak mérséklésére. — Árát a fennirt gép-

nek, a múlt évi magyar gazdasági kiállítás tárgyainak jegyzékében, helyben Londonban 405 forinton találjuk. — A többször említett pesti angol gépraktárban áruk sokkal magasabb; ha emlékeztünk nem csak, mert a régebbi árjegyzékben nincs feltéve, 6 és 700 conv. forint közt van.

E tárgy czikk-sorozataink befejezésül legyen szabad reményünket kifejezni, miként némely gabonanemeknek, különösen a török-buzának és répnak sorbanvetése és géppeli mívelése rövid időn nálunk is tért nyerend. — Történjék bár egyelőre a vetés szabad kszéssel, s szorítózzék a gép használata csak a második kapálásra: e mívelési előnye szemelhetünk. — Ezen esetben a kapás-növények természetesen nagy részben megkönnyítettén, nagyobb birtokosaink, különösen a Mezőségen, nem lesznek kénytelenek terjedelmesebb földeket adni a termés harmadát, egyik legzsarolabb növény, a török-buza alá; hanem azok harmad-részen fogják magok számára a megfelelő mennyiséget megtermeszteni, s nyugodni hagyják a más kétharmadát, s ezzel nem csak a birtokosok, hanem a közből is nyer, melynek alig lehet valami károsabb, mint az öszenmzeti gazdaságot egyik főtenyezőjének, a földnek, kíméletlen zsarolása, s ezeken kívül az is hasznos volna, ha a köznép, a kisebb területeken folytatott okszerűbb gazdászathoz szoknék. — Tudjuk, hogy számos mezőszégi gazdáink erre azt mondják, miként a Mezőségen nincs hiány a földben, s számtalanok azon földek, melyek 10 s több éven át folytonosan jó török-buzát teremnek. Megvalljuk, mi a Mezőségen ilyen földdel nem dicsekedhetünk — Oly földeink, igenis, vannak, melyek több éveken át folytonosan török-buzára fordítottak, s jó időjárás mellett meglehetősen teremnek; csak kevésbé hátrányos időjárás mellett azonban, közepes termést is alig adnak. — Jelenen, a múlt évben volt alkalmunk tapasztalni, miként a jónak nevezték, de már meglehetősen kiszarolt mezőszégi föld, sokkal rosszabb és érettebb török-buza-termést adott, mint a jóval hidegebb és mos-

SAPHIRA.

Irta HALMÁGYI SÁNDOR.

VI.

Saphira.

(Folytatás. *)

— Jer, kedvesem, ülünk le amott az ablakfülkében, honnan a várudvarra kitekinthetünk szeretlek. Ott beszélgetünk egymással, mint két jó barát, mint két jó testvér, a kik egy gondolatot se rejtenek el egymás előtt, hogy vigasztalást nyújthassanak és bizalmat egymásnak. Oh Saphira! — folytatá, midőn a nehéz függönyök alatt szemközt helyet foglaltak, — mennyire szeretlek én téged, és kívánom boldogságot, ha én azt kimondhatnám! Akkor megbizonyíthatnám neked azt is, hogy mennyire aggódok jövődért.

— Az én jövőmért?... —

— Ki nem mondhatom kedvesem, mint elszomorodik lelkem, ha elgondolom, hogy szép vagy és szeretetnél nem akarsz, jó vagy és csak gyűlölni tudsz, ifjú s bájoló vagy még és már vén asszony kívánsz lenni. Ha én neked adhatnám az én könnyű kedélyemet, ha én lelkedre ragaszthatnám azt a vidám szeretetet, a melylyel az egész világot szeretném keblembhez ölelni! De hiába... a baj, mi lelkedet beteggé teszi, megöregített már, tudom, s a szó csak gyenge orvos, mit erővel bevétetni nem lehet.

— Hallgatlak, jó asszony-nénem, szívesen hallgatlak és kérek, hogy beszélj tovább; mert én nem tudom, de minden szavad oly jól esik nekem most, mintha volna erős hatású ir, —

mondá Saphira hévvel ragadva meg sógorasz-szonya kezét.

— Akarsz-e meggyógyulni, mondó? — kérdé utóbbi, merőn nézve a szép özvegy halvány arczára.

— Már gyógyulok, mert bizalmat öntél keblembre, s én hiszem, hogy az emberek tán nem épp oly rosszak, mint a minőknek sivar kételem előmbre festék őket. Oh Emerentia, te nem tudod, minő boldoggá tévél engemet, midőn megmentél egy szörnyű rémtől, mely szüntelen üldözött, s kishitűvé és igaztalanná tett.

E szavak hallatára Emerentia egészen meglepetten és kérdőleg tekintett Saphirára, kinek arczán a legőszintebb hála és gyermektegy öröm érzete tükröződött.

— Mit értesz e rém alatt, szólj, kedvesem, de őszintén? — mondá feszülten várva feleletre. — Én nem tudom... hogyan is mondjam ki? — vizonzá Saphira szemérmes habozással, miközben tekintete zavarral tévővázott szét. Midőn biztatásodra a tükörbe tekinték és láttam, hogy a mit rólam szépet mondasz, nem éppen hazugság... Ah Emerentia!... Egy nagy gyengeséget kell elárulnom, a melyen rajtakapám magamat. De, kérek, ne neved ki engemet. Én is csak nő vagyok.

— Ki, ha gyengeséget kell bevallania, egyenesen felelni még legjobban barátjának se szeret; — mondá Emerentia jóízűleg nevetve; — csak ki vele, ha nyomja szívét! Minek kerülni, mint macska a forró kását? Valóban, kíváncsi vagyok, minő gyengeséggel bírhatasz te, ki szentnek is beillénél?

Saphira mosolyogni próbált, de elszomorodott.

— Ah Emerentia... ti nem ismertek engemet és én se ismerem magamat eddig elég jól. Sokkal, sokkal rosszabb vagyok én, mint a minőnek látszom.

— Már megint rágalmazod magadat!

— Csak bevádolom előttd szívemet.

— Irgalmasabb bíráda nem is fogsz találni sohase. Én megbocsátom neked előre minden, de minden bűnöd. Hanem hát kezdjük a vallást! Ki vagy, mi a bűnöd?

— Vagyok egy nő, csak oly gyenge, mint bárki más, és e mellett szerencsétlen, mint senki más, — vizonzá szomorúan a szép özvegy.

— A felelet olyan, mint a kitől jött. Nyíltan tetszik, de nem érthető. Felelj nekem őszintén, s ne rejtsd a szó megé a kívánt értelmet.

— Hallgas reám, Emerentia! — szóló Saphira egyszerre a legkomolyabban és nyugodt, határozott tekintettel. — Én megmondom neked igazán. Néhány hét óta, tapasztalhattad, hogy levert, komor és ingerlékeny valék, mint sohase. Kedvettem nem tud találni senki és az emberek tekintete is terhemre lévén, kerülék minden társaságot. Csupán a templomban valék látható, s ha olykor kimenék lovagolni Griseldissal, e szegény gyermek is nem egyszer fakadt könyekre, hogy nyájas csacsogásaira többé nem hallgatók: ellenben, hogyha némán merengve elgondolkozott, csaknem riadva kérdeztem, hová ábrándozik? Igazán é kiálhatatlanul türelmetlen valék, terhemre volt mindenki, az egész világ, s magam magamnak és soha oly szerencsétlennek és nyomorúnak nem éreztem magamat, mint e néhány hét óta. Mit szenvedtem én ez idő alatt, hány-szor átkoztam, hogy születtem; imádkoztam az ég urához, hogy venné el életem, s borultam nyögve a kezeimre, — nem tudja azt senki, öltöztető leányaim se, a kiknek ingerült perczeimben annyi szomorúságot okozok, szegényeknek. Oh miért nem volt nekem akkor annyi erőm, hogy neked kiönthettem volna lelkemet! Tán nem követtem volna el annyi igaztalanságot, mi ne-

kem nagyon fájt, s annál utálatosabbá tett magam előtt.

— De Istenem, mi volt mindennek oka? Velel történni kellett valaminek, a miről nem tudunk semmitse.

— Nagy, nagy dolog történt, édes Emerentia. Hihetlennak tetszik az én előttem még most is, de én úgy hiszem, hogy én... én... Ah, nem merem nevének nevezni a dolgot.

— Saphira! — szóló amaz szemrehányólag, — mikor leszesz már egyszer elég őszinte irányomban!? Beszélj nyíltan és tartózkodás nélkül. Néma gyermeknek annyja se érti baját. S vajjon nem vagyok-e én neked annyi, mintha anyád volnék, sőt testvéred és barátod egyszerre.

— Emerentia... anyám, testvérem, egyetlen barátom! — kiálta fel Saphira, édes szomorú érzéstől megkapitva, s kezét érzékenyen megragadván, melléhez szorította azt és meghatva mondá: — oh ne nehezted reám hálátlan titkolózásomért! Megjóbbitom magamat ezután, bizonyára megjóbbitom s nem rejtem el többé előttd egy gondolatot se. Tudd meg tehát, — folytatá nyugodtabb hangon, — tudd meg: mindennek ez a... Márkházi az oka... s én azért gyűlölöm őt meg... mert szeretni bátorkodott engemet, ki szeretetnél nem akarék többé senkitől; gyűlölöm őt, mert akaratom ellenére, mindig reá kelle gondolnom, reá, ki megtöré oltalmazó szentségét eskümnem...

— Minő esküdné?... —

— Hogy férfui csók nem érinti ajkam többé sohase! — felelé Saphira alig hallható hangon s csüggedten lesütvén szép fejét.

(Folytatjuk.)

*) Lásd a Kolozsv. Közlöny 39-ik számát.

lobább vidékeken a jó erőben levő trágás föld. — Jó időjárás mellett a gyenge föld is megkehető természet; de éppen azaz egyik feladata az okosabb gazdaszatnak, hogy, mennyire lehet, a hátrányos időjárás következményein is győzedelmeskedjék s lehetőleg biztos termelést eszközöljön.

Míg a soros gabonaművelésre az ellenvetés abban áll, hogy fölötté jól elkészített földet, s többszöri szántást kíván: addig ez ellenvetésnek nagy súlyt nem tulajdonítunk; mert a föld jól megművelése és többszöri felszántása, a leglazabb talaju földeket kivéve, különben is megfizeti magát. —

Az őszi gabonaművelésnél, valamint a tavaszi kalászasoknál az Albani-féle szóróvető-gépet is ajánljuk; egyszerű, tartós, hajosan romló, könnyen igazítható gép; szapora, jó munkát tesz, s a gazdát, a vetőmunkások drágasága és szeszélyétől függetlenül teszi; mi, különösen nagyobb téren működő gazdánál, méltán figyelembe vehető. — Ára a fennebbi gépek 110 — 130 forint.

Id. gr. Teleki Domokos.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Árkos, 1858. május 10-kén. — Gondoltam, mostanság, mióta már rég nem közlök semmit, hogy a közléstől megszünjek, bizonyos oly okból, mit a t. szerkesztőség jól tud s nemessen hallgat vele, de a mi előttem mégis nem ismeretlen. De még se tudék elszünni, főképp azért, mert Háromszékről a Közöny mostanság semmitse mutat fel, holott van, miről emlékezni e vidékről is. *) Ugyanis

1) A tél egész keménységgel végesvéig kitartó pályáját, megölte a méhek nagy részét, beütött a törpebb pinczékbe, ott minden téli conservatumot elfagyalt, még négy ős kútak is befagyat. De van ennek másfélől jó oldala is; mert a már 15 év óta uralkodó fahernyókat elannyira elpusztította, hogy magának igen kevés maradt. Ohajtandó volna, hogy így bánt legyen a 11 év óta uralkodó pityókavészogarakkal, és 6 év óta uralkodó zabcsigával is; ez eredmény csak ezután tűnend fel. Tavaszunk fele része eltelék szárazan, jelenleg pedig igen sikeres beázott esőnk van, ezt mind őszi vetéseink, melyek között a trágyátlanabbak kitűnően hátra kezdtek vala maradni, mind tavaszi vetéseink, melyek eddig csak alig kezdetének kelni, ohajva várták. A tél a dió és szilvákat kevéssé, de a baráczfákat teljesen megrongálta.

2) A falusi elemi iskolai vizsgálatok általában mindenütt márczius hó végéig husvétig tétettek meg. Ott a tanulási rendszer, feladat, tanítási eljárás, bándsmódor a közelebbi évtizedben valamit idomult, ez érezhető; de a nép szemmeláthatólag súlydát magaviseleti, egymással elbánási erkölcsének, csökkent becslésértésének helyrehozásában, mi nem csak nem kielégítő, de a nagyszerű feladatot meg se közelíti. Honnan jön ez? tán onnan, honnan egykor mondá Luther: „A szepők meggyógyítottak, s a gyenges daganatok elhanyagoltak. Egyéb iránt mit érhet a panasz; annyi igaz, hogy az elemi iskolázatlanság legközelebből megjelent császári nyílt rendelet azon szavai, miszerint: „A hol a nép csupán gazdaságból él, ott az iskolázás csak 5 hónapig tarthat, „falukon beteszintri értelemben alkalmazhatók lévén, márcziuson tul az iskolás gyermekeket erőszakl se lehetne feljártani; mert szülőik is alig várják őket felhasználhatni, s ők magok is ohajtozva sietnek mezőn juhokat, később erdőn marhákat pásztrolni, magokra hagyatván ott a szabadban a legnagyobb csintalanságok, erkölctelen ségek, szóbeli és tettebeli gonoszságok betanulására egymást társulatilag tüzelni, vezetni.

3) Van itt egy pár cs. kir. iskolai épület: az egyik vidéki iskola S.-Sz.-Györgyön, melyben közel 300 magyar és oláh ajku gyermek tanul; a másik a maga virágzókorában vidékénél többnek nevezethetett kézi-vásárhelyi katonai nevelde (Institut). A s.-sz. györgyiről bizonyosan tudom, hogy a tanévek számanak illetőleg megszorításával, a magas kormányzóság real-altanodává tenni elhatározta. A k.-vásárhelyinek jövője felett, mint értém, hasonló ki-nézés van munkába. Ez már jó, nagyon jó; csak hogy az ottan fejlődendő növendékek a megélhetési tért a gazdaszat értelmesb, és virágzóbból fölfejlésének kell mulhatatlan elő-készíteni; mert Jézusnak se ártott semmit, hogy keresztelő János előtt az utat elkészítette. No de ez munkába is vételett, mert

4) (szenvedje el, fogadjja el, tisztelt szerkesztő ur, hogy mégis írok e tárgyról, mert,

ugy látom, nekem kell írnom,**) a már pódított, sőt meg is alakult háromszéki Gazdaszati-egylet nézetébe, per secundum gradum befoglalva kell lenni mulhatatlanul a real-iskolák szükségességének, és pártolásának is, elannyira, hogy e két intézet egymás nélkül jőszében nem is kezelhető; elvonultan mit érhet a gazdaszat, ha a feldolgozó, beruházó, szükségsegekkel, és kényelmekkel ellátó real-kezelésre kiállított anyagai ki nem juthatnak, ki nem szállhatnak? ez annyi volna, mint az oltoyint koronáján alól elvágva, saját életnedvébe fusz-tani; s mit érnek jó gazdaszati fejlődésnélkül a real-iskolák? annyit, mennyit a fűszereit ló, ha senki reá nem ül, vagy terüt tana nem akasztunk; annyit, mintha a léget karddal hasogatnók. Azonban jó, hogy az említett gazdaszati-egylet a maga létele kezdetének öröndhet. De öröndhet ez már annak valóbat is; mert a husvét körüli napok, sőt hetek az alá-íralásokra levén szűk, az eredmény némleg sejtethető, miszerint az egész eddigi összeg, 10 évre, évenként gondolvá, az aláírásokban ha felül nem multa, de megütötte a kétezzer pengő forintot. Sőt a nép a lehető még nagyobb pártolásra is ismételve felhivatott f. hó 5-ről (miről a nyomtatott felhívást ide zárua megküldöm).

5) A tolvajok, és koldusok annyira eiszaporodtak, hogy még a nyájakból is történnek marhaorások, mik ezelőtt halatlan esetek voltak; és a koldusoktól a gazdák, gazdaszanyok házaiban merő nyugtalanságban vannak. — O mily sokan vannak, a kik háborgatnak engemet, én Istenem! vajjon e szavaiba sz. Dávid a tulterhelt népességu Zsidóhonban a koldusikat is, ellenéi között, nem értette-e belé? Jobb gazdaszat erőt adna a nemzet kezébe a szegények házaian is köz felállítására, hol a valóságos tehetetlenek ápolatának; a dolgozható nyeye és ravasz koldusokat pedig, ha ugykell, az éhenhalás borzalma is hadd szoktatni munkás élethez!

6) A tavalyi 1857-dik évről a „Vas. Ujság közöl egy pestvárosi adatot, miszerint ott a halandóság a születési szaporodásnál nagy kitűnéssel csekélyebb vala, s utána teszi a felhívást, hogy szeretné másúnnan is tucni, ha az adatok így állnak-e, vagy nem? Legyen szíves a Közöny megszúgni, hogy én tavaly jan. 1-től dec. 31-ig az anya-könyvbe írtam be 11 halottat, és 41 születőt: tehát a szaporodás kitűnő nagy, a halandóság szerfelett csekély, — s mindez történt 950 lélek között; a közép-mérték szokott lenni 25 halál, és 30 születés. Több pap barátimtól is tudakoltam, s a halandóság többnyire mindenütt észrevehetőleg kisebb volt.

7) Mint igen öröndvetett irhatom, hogy a hírlapok a gyümölcs-tenyésztésre sürgetés gyümölcsét népünknel megtermelték; mert mióta a községi oltványosok kezdenek felállni, majd mindenki szeret magának is ültetni és nemesíteni. Kiss Mihály.

A fennebbi levélben említett felhívás így következik: A Háromszéki Gazdaszati-egylet ideiglenes elnökétől,

felhívás a gazdaközönséghez. Jelenlegi nomadicus gazdaszati-rendszerünk, mely népessédsünk jelen stádiumában többé nem csak nem kielégítő, hanem erkölcsi megromlásunknak egyik legfőbb okául tekintendő, nem sokára tölünk végbucsat veendő. De azért földmivelésünk jövőjéről ne aggaszonszenkit. — mert ha a nagy Németország, ha Anglia, Francia és más mivelt országok éppen hasonló hajdani nomadicus gazdaszati-rendszereket levetekezése által jutottak a civilisatio azon magas polczára, melyen jelenleg fénylenek, megtörték előtűnk az utat, hogy e tekintetben példájokat követve, mi is aggdótalanul a következmények iránt, nyomdokaikon előre lépdegelhesünk.

Angolországban a mult század elején a földmívelés még alól állott jobban, mint jelenleg nálunk. — Scotia, azon Scotia, melynek éghajlati viszonyai a mieinknél nem kedvezőbbek, lépett előbb a cselekvés terére, s egy gazdaszati-egylet alakítása által az anyaországot példája követésére ragadva, az angol gazdaszati-egylet honában a földmívelést rövid idő alatt oly magas fokra emelte, hogy már 1836-ban azon összeget, melylyel azáltal a nemzet jövedelme a régihez képest szaporodott, évenként 72 millió font sterlingre számították. Az angolok példáját mások is felkarolvá, azóta a német tartományokban számos gazdaszati-egylet keletkeztek, s honukban a földmívelést csaknem hasonlólag felvirágoztatták, melyekről itten részletesbben szólni szükségének nem látom; csak még a testvér Magyarországot példáját érintem, melynek gazdaszati-egylete a külföld példájára csak 1835-ben keletkezett, s ez rövid idő alatt vetette meg alapját azon nagyszerű haladásnak, melyen Magyarország magát nagyrészen már a szomszéd mivelt nemzettől tartományokkal csaknem párvonalba helyezte.

Kötelességem egyszersmind figyelmeztetni a gazdaközönséget kedves hazánkban, az erdélyi Gazdaszati-egyesület sikerdus működésére.

Ezen anyaintézet, anyagi csekély erejéhez

*) Tisztelt uraságoknak eziránti jogosultságát senki kétségbe nem hozza; sőt éppen kérjük, hogy az ottani nyilvános élet e fontos jelenséget figyelemmel kísérje. Szerk.

képest, mind a mezőgazdaszat, mind a borászat, mind a kertészet terén működése rövid ideje alatt szép eredményeket vívott ki, termény, ipar, és állattájlalásával a létesüendő megyei egyletnek nemcsak követendő példát mutatott, hanem az egylet tagjainak okoszu eljárássai által a hazai gazdaközönség bizalmát teljesen meg is nyerte.

Ezen előtűnk álló példák, saját érzelmem sugalása, és némely értelmes honfitársaim buzditásai arra birtak engemet, hogy, tekintve azon körülményt, melynélfogva a jelenlegi nomadicus gazdaszati-rendszerünk eltörése áll napi szőnyegen, környékünkben egy gazdaszati-egylet alakulására felsőbb helyen engedelmert folyamodjam, mit szerencsésen hazánk jávát, és nemzeti jólétünket szívén hordozó kormányzónk Ö herczegségétől miután meg is nyertem, nem akarom ezen csekély fáradságot magamnak érdemul tulajdonítani, de szívem mélyéből öröndnek, ha e részben lelki vágyaim anemzetnél általános részvétre találnának.

Alakítandó Gazdaszati-egyletünknek csekély nézetem szerint most egyelőre főbb feladata lenne.

1-ször: a gyakorlati téren tapasztalásokat gyűjteni arról, hogy jelenlegi nomadicus gazdaszati-rendszerünk helyett, a miveltébb nemzeteknél divatozó váltó-gazdaszati rendszernek melyik neme lenne a mi körülményeinkhez, éghajlati viszonyainkhoz alkalmasabb; — mi végre nézetem szerint, valamely központi alkalmas helyen, körülményeinkhez képesti mennyiségben mintagazdaságot kellene a társulatnak felállítani, hol mindenki, kinek tetszik, megfordulván, a váltó-gazdaszati alapelveivel gyakorlatilag megismerkedhessék, és az azzal járó munka-tételeket betanulhassa.

2-ször: a váltó-gazdaszati rendszernek és a nomadicus gazdaszati kimaradásának mellözhetetlen következtése levén az istálós marhatartás, ennek is betanulása fogalmak és ismereteket igényel, melyek ismét a fennebbi uton lennének eszközölendők.

3-szor: Gazdaszati-egyletünk másik főfeladata lenne, azon gazdaszati eszközöket, melyek jelenleg nálunk nem léteznek, de külföldön jötekonyságuk bebizonyult, saját költségén meghozatni, azokra a népet gyakorlatilag figyelmeztetni, nem csak, hanem mintegy közvetőül, módokat, segéd-kezet nyújtani arra, hogy azok nálunk meghonosodjanak.

4-szer: szintén ez lenne teendő a Gazdaszati-egylet azon gabona vagy takarmány, vagy egyéb növény-fajokkal, melyek nálunk jelenleg nem divatoznak, de éghajlatunkba beillenek, s ha haszonnal lehetne nálunk is meghonosítani.

5-ször: érdeinket, mintha ellenség pusztította volna le, leggyódatlanabbul kezeltük; azoknak az erdőségi elvek szerinti használása, ápolása, és nevelése egyik főgondját teendi az egyletnek.

6-szor: a kertészet, legyen az konyha, vagy gyümölcs-kertészet, vagy pedig selyemtermelésre számított eper, főfoglatosságaihoz számító az egyletnek.

7-szer: gyakorlatilag meg kell esmertetni a néppel, hogy a silány szarvasmarha, ló, sertés, és juh-tartás az eladásnál az általa fölemészített marhatápot alig fedezi, valóságga gazdaszati kár van az eddigi marhatartásban; annál fogva a nemesebb szarvasmarha, ló, sertés, és juh-fajok meghonosítása és elterjesztése legkiáltóbb szükségseinkhez tartozik.

A kitűzött célnak hasznát, nem hiszem, hogy mindenki be nem látná: tisztelettel fölkerék tehát minden ügybarátot, egész közönségeket, s azoknak minden egyes birtokosait, külön-külön, kiknek honuk jövője szívükön fekszik, járuljanak a társulathoz, mert egyedül csak ez, mely gazdaszati viszonyainkat egy jobb létre deríteni, s mindnyájunkat erkölcsi végső enyészettől megmenteni képes.

A ki akarja a célt, annak akarnia kell az eszközöket is, mert egyletünk jelenlegi pénzüsség nélkül fenn nem állhat. Mult márczius hónap 1-ső napján tartott előleges tanácskozásban birtokos-társaink oly szép számmal jelentek meg, hogy az egyletet megalakultnak nyilváníthaták, s az alapító részvényesek díját 10 évre, évenként fizetendő 6 frt pengőre rendelték, a részvényeseket pedig, hogy mindenkinek módja legyen magát az egyletben képviselni, hasonlólag 10 évre, évenként letendő 1 frt. p. letétele mellett határozták bevetetni, mely kétrendbeli részvény aláírására ezenel mindenkit honfias buzgalommal fölkerék.

Árkos, május 5-kén 1858.

B. Szentkereszti Zsigmond.

Torda, máj. 1858. — Május első hajnalát a barna zenekar vig darabokkal köszöntötte, — bejárva városunk utcáit, míg virradni kezdett, s azután kalandozott mindaddig, míg a seriescsorda-pásztor kurtje hangja belevegült zenéjébe, bele az utcán kóborló szamarak trombitájá, s neveltségre ingerlő vegyülettel töltötte be a hallgatók halló-műszerét, mire ők is felboszankodván, félbehagyták és korosmákba vonultak szerepeiket bevégezni, s boszankodásait pálinkával lefojtani.

E nap estvéjén az olvasó-egylet táncz-vigalmát megtartá a casino teremében, mi díj

nélkül engedődött át. E terem, mióta elkészült, oly jó izléssel még nem volt feldisztat, mint most. Egybehangzó volt ékítmenye, pipere nélkül. A tisztaság valóságban tündököl. A zenekar falán, a bemenő ajtóval szembe, a magyar írók képesarnoka, körülvéve élővirágokkal s felettük szép virágkoszorúval, az érdem és tisztelt jelvényeivel — meglepőleg jó érzést költöget — volt elhelyezve.

Tíz órakor bé voltak gyűlve mindkét nemi lévők, kiket balsorsok el nem zárt, városiak, vidékiek. Kizárva senkise volt, s éppen ezért egy kedv, egy lelkesültég ült ki minden arcon, a szent cél iránti ríszvét és felszító buzgalom által ihletesen. Fitogtatás, kirívó fényűzés ki volt zárva, miért halás köszönettel tartozunk nemzetünk nevében azon holgy-koszorúnak, mely az estvélyt oly emlékeztetéssé tevé, s kérjük, hogy legyenek továbbra is nemzetiségünk örei, ne engedjék letépetni e nép fényes bélyegét — erkölcsiségét — fényűzés által. Így az eredeti faj nem korcsosul el és erős marad testben, lélekben.

A zenekar, mit D. D. birtokos ur maga költségén szállított Kolozsvárról ide, igen jól viselte magát, Salamon vezérlete alatt, műveiben művészi pontosságot tanusított s valódi szellem-élvezetet nyújtott. Felzaklatla, felkor-bácsolta csárdásai, s kitűnőleg egy tobor-zója által annyira az érzelmeket, hogy egy magát mindaddig körültekintő közszorított egyén, kirott csendes köréből s a legnagyobb lelkesedéssel tánczolt, két holgyet kifárasztott egymással, s a harmadikat is előveszi, ha a zene meg nem szűnik. Ennek bokázása, ruganyos testmozgása, sarkantyuga illedelmes pengelése — ha nevet nem tudjuk is megmondani — elárulta, hogy fajunkhoz tartozó. Láthatására, képzetünk akaratlanul a nemzet-történet tanába ragadt s elohajlatott.

A vigalom kivilágos-kiviradtilag tartott, s a vigadókat meglegedve tértek haza.

A jövedelem körül-belül 150 frt pp., ezt pedig a lelkesedés szűlte felsegélés emelte ide. Nem kellett toborzás, jóakarathól tett itt, ki csak tehetett.

Végül ki kell jelentenünk halánkat az olvasó-egylet elnöke, biztalmánya s mindenrészvényesei iránt, hogy e városnak és vidéknek oly csinos, oly jó izlésteljes tánczvigalmat rendezett, s jelesen azért, hogy a polgári erény szilárdítására kiválólag törekedik hatni, mire soha nagyobb szükség nem volt, mint most. Az ég e jó irányu ezélla segélje évek során keresztűl, hogy büszkélkedve irhassunk, beszélhesünk róla! r. l.

M.-Vásárhely vidékéről. Már két hét óta dühöngött a rakonczatlan szél, már 14 nap óta soványította a bevetelt őszi határt, holott a nélkül is vékony szálon függ a remény. Száraz volt minden, mint az avar, még a kútak is szomjan tikkadtak, midőn május 3-dán d. u. 3 órakor tűzvész hírdetett a baljóslatu harang siket kőgöze Mező-Bándon. A lakosok nagyrésze mezőn dolgozott, a honn levők rohantak a veszély helyére, különösen a nemesi osztály megfellekedve óvóiról, minden lehetőséget megkísérlett; — de mit tehet a gyöngé emberi kéz a két elemmel szemközt, mely most kározas szűlemény előidézté végett párosult? Pár percz alatt tömör füst és borzasztó lángtömeg alatt hevert 39 gazdának 43 háza, 16 csüre és minden gazdaszati épületei. Fél-óra mulva pedig a földdel egyenlővé tétetett a 39 gazdának minden volt takarmánya és 231 léleknek befaló falatja. Ezenkívül több szekér, eke, házbutorok, ruházat, sok méhkas, néhány disznó, borju, igen sok tyúk, pújka, lúd, réce. Még egy gölya is ide vándorolt keletföldről, hogy itt lelje meg kisen halálát. Talán végignézte egykor Sebastopot, talán a kínai polgárháború úszkei közül szerencsésen menekült, hogy itt, a hol csend és béke honol, társainak meséljen vad kalandokat... és itt nem kimélte a halál.

Az összes kár, a bevallás szerint, 37,679 frint 18 kr pp. Ki tudná a gazdák közül minden kárát följegyezteni! Itt is történt volna csalás a bevallásokban, ha elejét nem veszik. A tisztja jellemnek merőben sok kárukat kihagyták, nem jegyeztették be. Már ma ott, hol pár hét előtt a házban legbarátságosabb, vendégszeretőbb földel kínálkozott, ugár a házhely, az élek és kerek; a dudva kezd kaczerkódni és a romok halál-madara. Legterhebb az, hogy a kinek valamely kevés módja volt az építésben, az anyagok hiánya miatt azt se teheti.

Mit teendők legyenek, hogy ez a gyakori tűzvész kevesbítessék? Biztosítási épületeinket, takarmányainkat. Ez a sebet hegesztjük, de hát az a kard, mely azt metszi, mi módon esorbíthatnák? Legyenek tűzoltó-készületeink. Mit tehetett volna Mező-Bándon az egész ország vízfekcsendője? Ha négy jó marku legény az egész távot egyszerre szemébe locsinthatta volna a lát-óriásnak, minden egyéb csak szunyogcsipés lett volna. Ki is tudott a közös zavarnban oltani! Mindenki menthető vagyonkaja után kapkodott... Hiába, minden odaégett, minden eltemetett az az iszonyu sírásó, mely Cacsarkint jött, győzött, rombolt és jajokat hagyott maga után.

Biztosítva volt a „marosvásárhely-kerületi kölcsönös biztosító-társulatnál”, az égettek részéről 12 gazda 6209 pfntnyi. No barátim! most már hiszitek, hogy van becselet és haszna a tűzkármentő-intézeteknek, s hiszed-e m-bánda lakosságán azon makacsabb osztálya, a mely mindig minden újnak, czélszerű javításnak ellensége vagy, hogy a tagosítás a nagy kiterjedésű tűzvésznek lehatalmasabb korlátozója? Én hiszem és vallom, mert itt a május 3-ikán megsemmisült 8000 véka szemes gabonából egy kupa se égett volna el a tagosított telepeken. Hátha még egész Mezőségben tüzelésen tudnánk építeni! bárcsak égetetlen téglából, két rendbeli padlazzattal, melynek közé földdel tömetnék meg, a mi aztán egy kemény bolt-hajtást képezendné.

Ezen esemény következtében az érelyes derék hivatal azonnal egy rendelkezést, hogy minden tíz ház — minden községben — készítsen egy kemény vashorgot, egy hosszú létrát, nagy csebet, s minden gazda külön egy-egy kis csebet vagy vedret, és 40 ház egy vízfeszítőt. Ezen részletekre M.-Bándón már felvigyázók is neveztek a helység különböző részeiben.

De még jeles felfogott tanúsító szükségletnek lett a cs. k. hivatal birtokosává, megrendelvé, hogy minden 100 lélek köteles egy hold földet töröküzávar bemivelni — a községi szükségletek fódózására, a mely éppen kívánatos volt, nem lévén a községeknek pénztára, melyből a községi rovatok, jegyzői fizetés, községi adó sat. fódózassék.

Ezen vad dúlás után a községi jegyző Mező-Bándón azonnal felszólítja a 493 házból fennmaradt 450 házat, melyek közül alig van 100 háznak kiértő gabonája, az önkéntes adakozásra, s azonnal, dícsért a buzgólkodásért, közzöni az adakozásért máig összegyűlt 15 frint 59 kr. gabonában 79 véka 3 kupa, egy véka paszuly, 6 kupa borsó, 2 font szalonna, 4 darab változó. Mindez május 16-án a szűkölködők közt lélekszám szerint fel is osztott. Pagocsa derék szomszédainak nem vártak felszólításra, s tudván azt, hogy „a ki rögtön ad, kétszeresen segít”, harmadnapra átküldtek 13 pfnt 30 krt, 13 véka 8 kupa gabonát, 3 véka 4 kupa paszulyt, 2 kupa borsót, 3 font szalonnát. Elül volt az adakozók közt a falusbíró Darkó Lajos ur, gróf Teleki György ur, Márton István ur, külön 5 p. forinttal járulván S. L. B. Tamásné, B. J. B. B. J. Flóra Alexandra kielégítő összeggel vagyonyukhoz mérve. Majd meglátandjuk, hogy a M.-Bándra behíró, nem helyben lakó nagybirtokosok, a kiknek javait Isten merőben megkímélte, vagy csekély kárt és romlást engedett érezni, járulnak-e fölsegélőkkel a károsultak bánatának letörésére? De vonjunk leplet a hamvas úszókra, ne vigasztaljuk a kesergőket, hogy sebeik felnyíljanak, s tőrjünk el a kormos zsaratnakoktól, melyeket eléggé diszes mezősi épületek romjain teremtett egy zsidónő, a ki hanyag, lusta, ronda; május 3-dikán placintált sutyén, restségének tanuja a kormosan tartott kemény, annyi áldozatot szemelt ki. Mező-Bándon egy év alatt ez már a negyedik gyűlés. Kettő takarítatlanság miatt történt, kettőt pedig a korhely részesek gyűjtöttak fel, a kiknek, miután zsirjokat a kormosárok kiszívták, többé nem hiteltek. Egyik, a mint hallottuk, tán már ki is vallotta nehéz vétékét, s ott ül most, a hol pálinkát nem mérnek. Minő kílátás ez a jövendőre! 6—7 év előtt egy-nél több héber Mező-Bándon nem tudott megfeszkelődni, s ma már 10—12 család van, rongyosabb egyik, mint a másik jelenben, de feltöltöznék itt, s levelezetel te helység. Mert te adsz nekik ruházatot, élelmet, zseibebe tömöd balga fővel pénzdetet s józanságotad, és jársz évek mulva rongyosan, éhesen, pénz nélkül, ők pedig szép savanyun kacagni fogják kétségbeesett részeségedet. Ők dalolják el ám: „oh te zsiros Kanaán!... mely sok szegény legénynek édes anyja vagy te! sat.” Segíts magadon, polgárság! ne légy rajha pálinka-szenvedélyednek. Siess, ird be nevedet a „pálinka nem ivó társulat jegyzőkönyvébe”, s tartsd meg fogadásodat, a mely egyelőre csak 3 évi magatök el-tartóztatását igényli. Ott van az, a szervező, B. S. hites kezében. Csodálkozom, hogy a 2270 lélek közül még csak 40 irt alá. Segíthetnek még a helység jövendő jólétének előmozdításán a behíró, de nem helyben lakó háztulajdonosoknak egy határozatát aláírják, és mindazon hurubát, vagy lakházát, melynek nincs kénye, 14 nap alatt lerontják vagy idomítják.

Mezőségi.

Gabona-ár. május 13-ról 1858. Bécsi-mérője p. p. Tisztalibza 3 frt 36 kr. Elegybúza 2 frt 48 kr. Rozs 2 frt 32 kr. Árpa nem volt. Zab 1 ft. 12 kr. Török. 2 frt. 30 kr. Pityóka 1 frt. 12 kr.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ

— Olvasóink emlékezhetnek lapunknak az erdélyi hormustrák kiküldése iránti sürgetéseire. Ezen óhajtott kérdés a Gazd.-egylet megbízása folytán, tükár Nagy Ferencz ur közbejöttével, megoldottak, s mintegy 11 külön fajta

bormustra indítottak a napokban útnak Svájc felé, honnan egy része Amerikába, más része Franciaországba vándorolna. Habár az elmúlt erős tél szőlőinket kipusztította, s egykét évre termést nem remélhetni, s habár borhegyeink termése nem olyan, hogy annak kulcsal helyesen, például a csomabordit vegyék, (melyről lapunkban mintegy másfél év előtt hivatalos kimutatás tétetett) melyet az országban egy se közelít meg: mind a mellett a bortermesztés egyik vagyonalapunk lévén, nagy fontosságú, hogy a mi keveset produkál az ország, azt legalább megközelítő áron adhassa el, a többi ausztriai tartományokhoz képest, midőn az adóra nézve nem sok tekintet van, elszigetelt és szerencsétlen forgalmi helyzetünkre. Ezért sürgettük a külpiaztot, s örövendénk megérhetni azt, hogy borkereskedésünk járhatná egykor a Temsét s talán az Ocean hullámai.

* A „szolnokmegyei lovas és gazdasági-egylet” f. hó 9-kén Sz.-Miklóson tartott közgyűlésén következő érdekesebb határozatokat hozott. Az egyleti választmány 3 szakaszra oszlak: gazdasági, — versenye- és agarászati szakra. Költség-terve: gazdasági díjazásokra 500, az egylet díjára 500, mezeigazdak versenye 125, üető versenyre 50, poniversenyre 50, agarászati versenyekre össz. 100, egyleti bábra 300, zene s apró költségekre 200 és évkönyv-kiadásra 50 frt pp. — Jövő közgyűlése szept. 5-dik — a gazdasági gépek kiállítása és próbája szept. 25-ik, — a löverseny pedig szept. 26-dik napjaira tűzött ki.

* Új hitel-intézet Budapestén. Ugyanis az első magy. általános biztosító-társulat elhatározta, hogy a részvényekből és biztosítási díjakból befolyt pénzt váltók leszámlatásával (escompte) fogja gyűmölcsöztetni. Ezen határozat foganatba vétele június 8-2-től kezdődik, a kamattal 6%-ra határozott. Hogy pedig a biztosítást könnyebbé tegye, a „jégkár biztosítási öszsgek érvényes váltók által is fedezhetők leendnek.”

* Bártfay László, a magyar akademia tagja és irodalmunk egyik régi apól tagja, f. hó 13-kán élete 64-dik évében meghalt. Az érdemteljes férfit több főúron kívül, az akademia és irodalom számos tagjai kísérték az örök nyugalomra.

* Pest város jövedelme a három utóbbi év alatt 651,243 ftól 620,915-re, majd ismét 677,426-ra emelkedett, kiadása hasonlólag növekedett 825,336 ftól 898,968-ra, majd 1,072,417 pftra.

* Szent Anna, magyarországi mezővárost május 2-dikán borzasztó tűzvész látogatta meg. 1238 ház, csaknem minden gabonakészlet, a kath. templom, a plebániáz, a figyermek iskolája és a község háza lett a lángok martaléka, ugy hogy csak 254 ház maradt. A súlyos veszteséget növeli még két emberélet áldozatul esése, u. m. egy nő leányával, a kik odaégték. A kár felszámítatlan, a lakosok nagyrészt koldusbotra jutottak. Mint az „A. Ztg” írja, május 11-kén Hardt őrnagy megjelent Sz. Annában, hogy a Császár parancsa szerint 4000 pfnt osszon ki a legnagyobb szükségre jutott szerencsétlenek közt. A lakosok fölsegélésére, mint a P. N. írja penggyűjtések fognak megkezdetni. Bohus J. kamatnélküli kölcsönt s tetelem mennyiségű élelmi-szereket szolgáltatott. Jótékony szellemű neje pedig, Bohus-Szögyényi Antonia, Aradon házról-házra jár pénzt gyűjteni a sz.-annaiak és komlósai számára, hol, e községek ha ismét felépülnének, a lelkes aradi hölgyek magyar kisdédóvókat szándékoznak alapítani.

— Az „Orvosi lap” írja, miképp a magas kormány meghagyásából tanácskozások folynak az egyességügyi bizottmányál: a sebészti tanfolyam megszüntetése vagy módosítása fetteit. Minthogy a rendesen képzett orvosok nagyobb része, egyszersmind a sebészetben is szűlésetben is kiképzí magát; s ez szükséges is, a mennyiben az orvos gyakran hivatik oly beteghez, kini csak egy gyors sebészti műtéttel segíthet, s kinn e mutét egy óráig se késheik, s így ha az orvos a sebészetben járattan, fokint falukon, hol sebeszt gyorsan előállítani nem lehet, a beteg az orvos szemé elől lesz áldozat. — Ugy hiszik, miképp a társadalom méltán megkivánhatja, miképp ez orvostudórára senki fel ne jogosítsassék, ki a lehető legtekélyesben kiképezve nincsen. — A vélemény azonban ott látszik állani hogy segédkező egészség-ügy ott mélyekre van szükség, s bár minő lesz a határozat, de az visszaható erővel nem birhat jogszerűleg, a most tanuló, vagy már oklevelezett sebészekre.

* Irinyi Józsefnek, mint „Az 1791. 26. t. cz. keletkezésének történelme” című s német nyelven is megjelent könyv szerzőjének, a hollandi király, azon érdeknél fogva, melylyel a vallás iránt viseltetik, „köszönését nyilvánította. Ugyanazt tevő a württembergi király s hasonló tartalmu kabineti irat érkezett közelebből Berlinből is a szerzőhez.

* Morvaországban egy sajátágos járvány ütött ki — a varjak közt. E madarak, mint írják, seregüstül hullanak el, s kiterjesztett szárnyakkal és göröcsösen beszorított karmokkal hevernek a szántóföldeken.

* Az „Oest. Ztg”-nak a magyar akademia megerősített szabályaira vonatkozó tudósítása,

melyen többi közt az is előfordult, hogy az akademia „hat tükára lesz hét rendes taggal”, általunk is közöltetett közelebből. Az „Oest. Ztg” azonban hibásan irt „Secretaer”-t „Secion” helyett. A m. akademia tehát nem hat tükára lesz — mint a kiigazító tudósítása tartalmazza, — hanem hat osztálya, hét-hét rendes taggal.

KÜLFÖLD.

Törökország. — A „beteg ember” gonosz egy borbélyra akadt Danilo herczeg személyében. Elég az hozzá, hogy szemeknek áll a világ, s ember lappanghat a kicsinbörben is: nem kell hát soha a kicsin ellenséget is megvetni. Máj. 16-ki tudósítások Triestből jelentik: „hogy a török fővezér Ferik Husszein pasa Trebignébe érkezett, hol eddigéle mintegy 2,000 főnyi rendes csapatokat gyűjtött össze. A törökök vesztesége hirszerint körülbelül 1,000 főre ment fel a rendes csapatokból; egy pasa is a holtak közt lenne; a basibozukok veszteségéről semmi közelebbi részletet se tudhatni. Trebigne elleni megtámadástól nem félnek, s a törökök megverését a montenegróiak árulásának tulajdonítják. — Hirszerint Husszein pasa nem akar tovább visszavonulni, s a legujabban jött 3,000 főnyi erősítéseknek rövid időni megérkezését várja.”

A francia lapok tudósításai a törökök és montenegróiak közti összeütközésről a bécsi lapokéival egy igen lényeges pontban nem egyeznek. A bécsi lapokhoz érkezett sürgöny szerint a montenegróiak voltak a megtámadók, mialatt ezek a „Moniteur” sürgönye szerint csupán védtek magokat a törökök megtámadása ellen, a kik 7000 főnyi erővel szálltak meg a grahovoi magaslatot. A félhivatalos párisi lapok egyenesen kimondják, hogy a montenegróiak a törököktől meg voltak „támadva” s három napon keresztül védtek magokat, bár kisebb számban, az ellenséges tulerő ellen. Önként értődik, miképp e jelentést Párisban hitelesebbnek kell, hogy tarssák, mert különben kissé mégis csak furesán tűnnék fel, hogy a francia kormány állítolag egy békés kiegyezés létrehozásán fáradozzon, mialatt feketehegyi védenze maga fegyveres megtámadása által minden további alkudozást lehetlenné teszen. A francia sürgöny egyébiránt bizonyos álláspontrol védelmezhető, miként Párisban, — s hozzá tehetjük mindjárt — Sz. Pétervárott is a grahovoi terület iránti birtokjogot tekintik. A francia, s orosz közlönyök ugyanis azon nézetben vannak, hogy a Grahovo iránti birtokjog körül-belül husz év óta a porta és Montenegro között peres tárgy, hogy a tényleges birtok Montenegro mellett szól, hogy az előbbi vladika alatt a montenegróiak a török pasákkal külön szerződésekre léptek, a melyekben kiváltságok köttetlek ki a grahovoi és umari lakosok részére, s hogy végül az ausztriai tartományokba kivitt marháktól a váomk Montenegro pénztárába folynak be, s ebből semmi adók se fizetletnek a török kormánynak. S ha már mindezen körülményekből azt következtetnők, hogy Grahovot montenegrói területnek kell tartani, akkor már maga ezen területnek egy török hadsereg általi érintése megtámadása volna Montenegroinak, s ezen esetben joggal állithatná a francia, s egyen szerint, hogy a montenegróiak magokat csupán „védelmezték.” Azonban ez annyi volna, mint bizonyosnak teni fel azt, a mi egyikét képzí a pörös tárgy legfontosabb pontjainak, s Franciaország önmagával jön ellenmondásba, a midőn egyrészt a határ végleges szabályozását kívánja, másrészt pedig ezen szabályozást már is megtörténtnek tekinti, s Montenegro határán kívül fekvő vidékeket olybá néz, mintha Montenegrohoz tartoznának. Franciaország először a maga stambuli követe által kinyilatkoztatá „miképp a grahovoi vidék megszállását nem fogja „nyugodtan nézni,” oly vidékét tehát, a melyről másfelől megvallja, hogy az ahoz való jog legalább „pörös”

s Franciaországnak volna-e, amely tükos felhatalmazása a többi hatalmasságok részéről arra, hogy ilyes pöröket önállólág határozzon el? Még világosabban kinyilatkoztatva volna a párisi orosz követ, miképp Franciaország minden esetben számíthat Oroszország közremunkálására. E részbeni pártfogásának jeléül Oroszország meg is rendelte, hogy Danilo hg. több idő óta megvont pensióját megkapja. Egyszersmind fel lön a porta szólitva, hogy a párisi congressus alatti status-quot ne bántsa, s azon területet üresítse ki, mely a congressus alatt a montenegróiak birtokában volt; csak akkor fogdnának diplomatiai uton alkudozni a területi kérdés felett; fel is lön a porta szólitva arra, hogy felhatalmazottat nevezzen ki e végre. Egy Ausztriához intézett hasonló felszólításra azon válasz lett volna adva, miszerint Bécsben se ezen, se más akármely egyezkedés ellen nem lenne kifogás, ha a porta is bele fogna egyezni. A legujabbi eseményekből ítélve azonban, a porta nem igen látszik hajlandónak arra, hogy ezen ügynek eldöntését utólag alléle európai bizottmánynak engedje által, s a maga Montenegro iránti suzerainitási jogait feláldozza csak azért, hogy az orosz által oly hön ohajtott „európai védnökségnek” engedjen helyet. Párisban ez ügyet minden esetre komolyan kezdték felfogni. A „Moniteur” czikke megjelenése előtti napon már is a minisztertanács elé lön terjesztve e kérdés: nem kellene-e a közép-tengeri hajóhadnak egy részét az adriai tengerbe küldeni? s annak hírére, hogy Grahovónál összeütközés történt, Romain Desfos ses admiral legott parancsot is vett két fregat elküldése iránt oly célból, hogy szemmel tartsa a török csapatok mozdulatait; azon két hadihajó volna ez, a melyeknek Toulonból elindultát a „Moniteur” már is hivatalosan jelenti.

Anglia. — A congressus összegyűtésével Párisban most már nem igen látszanak sietni, s mindenesetre előbb az angol miniszterkrisis kimenetelét akarják elvárni; a krisis csakugyan rövid időn el fog dőlni, s Palmerston, a ki néhány nap előtt mintegy 200 parlamenti tag jelenlétében azt nyilvánítá, hogy kormányra lépénde esetében szabadelvűb politikát fogna követni, nemcsak alkalmat nyerend valószínűleg szavának beváltására, vagy mint főnöke egy kabinetnek, a melyben lord Russell is helyet foglalna, vagy (a mirol utóbbi napokban szó volt), mint külügyek minisztere egy Clarendon-kabinetben. Bármelyik legyen is való e versiók közül, annyi bizonyos, hogy a brit államhajónak szüksége van egy erőteljes kormányra, hogy Angolország a fenförgő európai kérdésekben hozzája méltó állást foglalhasson el, mivel egy oly bizonytalan ingadozó politikával, melyet utóbbi időben, kivált külföldi kérdéseket illetőleg, több ízben mutatott, saját tekintélyét teszi tönkre s mindent ellenévé tesz, vagy legkedvezőbb esetben is barátjává senkit se tehet.

— Sir H. Bulwer stambuli követé van kinezve.

Franciaország. — Franciaországban a porta elleni barátságtalan föllépést sokféleképpen magyarázzák. Némelyek azt mondják: Oroszországnak van leginkább érdekében kizsákmányolni azon vilongatásokat, melyek a porta keresztény tartományaitban felmerülnek. Midőn Franciaország ehez segédkezeket nyujt, akkor merőben felhagy ugyan mindazon czélokkal, melyekért a legutóbbi háboru folyt. Azonban valamint akkor a vezéreszme a császárság megszilárdítása volt, egy ezen fordulatot is csupán ezen eszme diktálta. Most már úgy látják, hogy más támaszpont ra van szükség, nem az angol szövetségre, azért lett az Oroszországhoz való viszony az utóbbi időben annyira bensővé. Mások azon vezéreszmét vélik e lépésben feltalálni, mely szerint Franciaország magát az elnyomott aemzetiségek védőjévé akarja felvetni. A francia császár azon nézetből indulna ki, hogy Fran-

eziaország arra van hivatva, miszerint egyedül ő legyen a latin eredetű népek középpontja, s azért azokat a maga és mások javára újja szervezze, másfelől I. Napoleon hibáját azzal tegye jóvá, hogy az elnyomott nemzetiségek mellett kardot húzon, vagy legalább ezen népszerű palást alatt befolyását kiterjeszse. A keleti háború is ezen eszméből indult volna ki, s habár Franciaország Anglia éberségénél és túlnyomóságánál fogva nem érhetett is el mindent, a mit kívánt, de néhány csírárt mégis elültetett, melyeknek kifejlését némi ápolás folytán jövőre reméli; Konstantinápolyban befolyása nevedett, s ha színté francia herceget nem ültetett is a román trónra, de oly népszerűsége tett szert, melyből egy türelmes alkotóra nézve lehet valami. Sőt a „D. Allg. Ztg.“ egyik levelezője szerint a francia császár ily utasítással bocsátotta volna el Bourqueney bárót: „Azon álláspontból induljon ön ki, hogy Franciaország a nemzetiségek jogaikba visszahelyezését óhajtja, mivel ezen igazságszolgáltatásban látja a nyugalom és rend feltételét Európában.“ A „Nat. Ztg.“ egyik levelezője végre a francia félhivatalos cikkekkel világosan az Ausztria elleni ellenségeskedést látja kiríni. „Egyszerre szitogatják—ugy mond, — a mozgalmat Olaszországban úgy, mint a déli szlávok közt, — meglehet, még most nem egészen tisztán kitűzött alapterv szerint. Hanem, ha egyszer a francia hadsereg foglalkoztatása életkérdéssé találna válni: akkor a szláv Illyriában való diversio az olaszországi főmozdulatnak segédkezetek nyújthatna. A montenegrói rabló-félszék iránti rokonszenynek nehéz más kulcsát találni.“

A kölni lap szerint Francia- és Oroszország taktikája Montenegróra nézve abban áll, hogy először csak a határ végleges szabályozását igyekezendek elérni, s a függelékenység kérdését egyelőre nyugodni hagyják, mivel azt hiszik, hogy ez utóbbi aztán magától következik.

— A N. Pr. Ztg. „azon hírt közli, mely szerint a francia kormány a portának azt

adta volna értésére, hogy az adriai tengerbe hajórajt küld, ha a porta Danilo herceg ellen erőszakos rendszabályokhoz találna nyulni. Azonban nem a porta, hanem Danilo hg követvén el rendtelenséget, jő, hogy az utóbbi ellen találjon ki a francia kormány valamely rendreutató eljárás.

— A conferentia híhetileg 20. vagy 22-kén fog egybegyűlni. Az egyetértés alapja még nincs megállapítva, és bár a hatalmasságok már előre biztosíták egymást békülékeny érzületek felől; mindazáltal mindegyik saját külön tervvel fog az értekezleten megjelenni, és épp e tervek felletti tanácskozás eredménye fogja az egyetértést lenni. A hatalmasságokat a tapasztalás arra bírta, hogy a szervezeti határpárok szerkesztésével ne a Bukarestben vagy Stambulban működő európai biztosok bizassanak meg. Halogatástól, idegen befolyásoktól félnek, s a conferentia a szerkesztést a legkisebb részletig maga eszközöndi, valaminthogy mindent maga határozand el a legpontosabban, mi a Duna-fejedelemségek átalakítására vonatkozik. Ennélfogva azon előbbi tudósítás, hogy a conferentia rövid ideig tartand, hibás, mert az több hetet is igénybe veend, mint im látjuk. Hogy ez idő alatt nem történnek-e oly események, melyek az eredetileg megállapított programot megváltoztatják, a jövő mutatja meg.

— Párisi diplomata-körökben a francia hivatalos és félhivatalos sajtó fölépését, mint legújabbban Montenegro mellett, — nagyon komolyan fogják fel. Az illető cikkek, az világos, Ausztria ellen irányozvák, melynek befolyását a Duna mellett mindenképp gyöngíteni akarják. Az aggodalom pedig annál nagyobb, minthogy azon nézetben vannak, hogy Ausztria engedményeket nem fog tehetni.

UJ POSTA

A félholdon május 13-kán történt kudarcra nézve nincs többé semmi különbség a francia és egyéb tudósítások közt. A

máj. 16-diki „Moniteur“ egy sürgönyt hoz Raguzából, mely így hangzik:

„A törökök véres vereséget szenvedtek Grahovonál. Tisztjeik nagyobb része a csataterén maradt, és ágyúik s podgyászai a montenegróiak keze között jutottak. Az ottoman hadak romjai nagy rendtelenségben menekültek Trebignébe. A montenegróiak most viszonttámadólag lépnek fel.“

A francia kormány ha netán célul tűzte volt ki magának a porta megaláztatását, ezt ugylátszik el is érte, mert a máj. 18-kai „Moniteur“ nem csekély önelégültséggel jelenti: „A törökökkel sajnálatos összeütközések, melyek a grahovoi területen történtek, a császárnak és a hatalmaknak újabb lépéseit idézték elő a portánál. A szultán, a neki adott tanácsoknak engedve, máj. 14-kén parancsot adott ki az ellenségeskedések megszüntetésére. Remélhető, hogy a hatalmak igyekezetei a porta engedékenységére békés megoldást hozandnak létre.“

Ha a „Moniteur“ tovább jelenti: „13-dika óta nem történt összeütközés; a montenegróiak Grahovo határain belül, a törökök pedig Trebignében maradtak“: a Triestbe érkezett tudósítások igen is megerősítik azt, hogy a törökök visszavonultak Herczegovinába; amontenegróiak békes indulatjáról ellenben nem sok jót tudnak közölni. A Triestbe máj. 18-án érkezett sürgöny ugyanis így hangzik:

„Raguzából érkezett magántudósítások szerint a montenegróiak a préda felosztása után hazatértek, a Vukalovich alatti csoport pedig bagnaniak és grahovóiakkal egyesülve Orahovaz, Lustua és Unido de Korienich falukat főleggette s nagy szákmányt vitt el Zubziba. 16-kán Korienich és Knedos török helységeket merőben hamuvá tette s azon éjjel Billechet szándékozott megtámadni. Klobuk körül van véve. A montenegróiak nagy része újabb hazatér s azt hívék, hogy Mirko is majd követni fogja.“ Husszein pasa hírszerint egy Danilo meghatalmazottjától származó eredeti nyilatkozat birtokában van, mely

azon következtetésre jogosít, hogy a montenegróiak 13-án, fegyverszünet idején, s a török hadnak Krahova és Klobuk felé való visszavonulása közben támadták meg a törököket!

Két francia sorhajónak a touloni révől a Közép-tengerre küldetése tökéletesen valósul. Azon utasítást kapták, hogy az albaniai partoknál cirkáljanak, s a törököket új csapatok hajókra szállításában akadályozzák. Mint Párisból írják, ez ügynek ott roppant fontosságot tulajdonítanak. Danilo hgnek ismét egy küldötte érkezett Párisba, hol néhány napot mulatva, Londonba akar menni. Mi legyen tulajdonképpen munkában, arról semmisse hallszik; úgy látszik, mintha a törökökön esett kudarcot arra akarnák felhasználni, hogy a portát kényszerítsék azon föltételek elfogadására, a miket eddig állhatatosan elutasított; figyelmeztetni fogják arra, hogy tanácsosabb lesz rá nézve több hadi csapat küldésével felhagyni, különben bajba keveredik Franciaországgal, s ennél fogva engedékenységet kíván tőle. sat.

NYILT TER.

Felszólítás Friebeisz István urhoz.

Medgyes Lajosnak, uraságod firmája és jót állása mellett az előfizetési izek szerint még január végén megjelenendő „Vallásos nők imakönyve“ című művére Erdélyből többen előfizetünk, s mind a mellett, hogy ön saját lapjában nyilvánosan ígérte, hogy a már sajtó alá került művet husvára az előfizetők venni fogják, a könyv mind e napig meg nem jelent, s ön által, kihez pénzünket küldök, a késedelem okáról legkisebb felvilágosítást se olvastunk. Ez okból fölkerjük az irodalom hítele s az írók becsülete érdekében, nyilatkozzék ön a könyv sorsáról, s hogy az előfizetők mikor remélhetik kielégítettésüket?

Néhány előfizető.

Sajtóhíra. Lapunk közlebbi számában a m.-vásárhelyi levél alatt hibásan szedett Bothos István, azon nyilatkozatot Bothos Kálmán írta, mint az ottani tűzkármentő-egylet igazgatója. Ugyan ott a szerkesztői jegyzet végszámban hibásan áll imputatio, reputatio, helyett

Bécsi börze. — Május 20-kán. Erdélyi urbéri papir 80. Magyar urbéri papir 84³/₁₆. Nemzeti kölcsön 83³/₄. Arany 8³/₄. Darabja 4 ft 52⁹/₁₆ kr) Ezüst 5¹/₂.

Felelős a szerkesztésért BERDE ÁRON.

Urbékkárpótlási tőke-utalványozás.

A zilahi cs. k. megyei törv. szék után febr. 6-ról 1858. Gr Kornis Zsuzsanna özv. Kornis Eleknek kis-paczali, paczalusai birtoka után 3079 ft 19³/₄ kr. — Kovács István örököséi, ugymint özvegy Kallai Zsuzsánnának, s gyermekei Ferencz, Julianna, Erzsébet, Lajos, Rozália, Iza és Istvánnak somlyó-csehi, perceseni, kereszteleki, felső-kaznácsi, zoványi, ballaházi, borzasi, oláh-keczeli, badacsonyi, felső-széki birt. után 6237 ft 39¹/₄ kr. — gr. Bánffy Miklósnak érkavasi, érkisfalvi, oláh-csaholyi, új-némethi, tasnád-szarvadi, diósodi birt. után 9758

ft 41 kr urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók jun. 4-ig. Tárgyalási nap aug. 7-ke d. e. 9 órakor.

A zilahi cs. k. megyei törv.-szék után febr. 13-ról 1858. Kövér Ferencznek oláh-nádasdi birt. után 690 ft 12¹/₂ kr. — Láng Nina özv. gr. Kemény Józsefnének lomperthi birt. után 418 ft 23³/₄ kr. — Sándor Andrásnak lomperthi birt. után 456 ft 45 kr. — Kövér Polixena Sebes Ferenczének ököritői birt. után 581. ft. 22³/₄ kr.) Sebes Ferencznek kemeri birt. után 1135 ft 36¹/₄ urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók jun. 12-ig. Tárgyalási nap aug. 13-ka d. e. 9 órakor.

A maros-vásárhelyi cs. k. megyei törvényszék után márcz. 13-ról 1858. 1) b. Miske József örökösének lodományi, sárdi, szász-nádosi birt. után 2615 ft 18 kr. — 2) Turóczi Pálnak nagy-csergedi, laczkódi, somostelki birt. után 1654 ft 44 kr. — 3) Forró Ádám és Rácz Sándornak dicső-szent-mártoni, bábahalmi birt. után 329 ft 35³/₄ kr. — 4) Sebes Jánosnak kis-sárosi birt. után 486 ft 59³/₄ kr. — 5) Borbáth Ádámnak nagy-csergedi birt. után 269 ft 39 kr. — 6) Eperjesi Józsefnek balavásári, szénaverősi, domaldi birt. után 1182 ft 35¹/₄ kr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók jun. 21-ig. Tárgyalási nap 1. és 2-nak aug. 23-ka 3. és

4-nek aug. 24-dike 5. aug. 25-ke d. e. 9 óra kor.

A sz. udvarhelyi cs. k. megyei törv. szék után márcz. 6-ról 1858. b. Bánffy Jozsefina gr. Bethlen Sándornének szentpali, dalyai, karácsonfalvi, recsenyédi, oklándi, ufalvi, szentmártoni, városfalvi, szentpéteri, remetai birtokai után 30435 ft 32 kr urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók jun. 1-ig. Tárgyalási nap jul. 31-ke d. e. 9 órakor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(292)

Elismerés

Bittner Gyula, gloggnitzi gyógyszerész urnak.

Tisztelt uram!

Egy trattenbachi haszonbérli leánya, névszerint Tauchner Maria Anna, 20 éves, a mult nyáron menet közben nagyon fölhevülván, hegyi hideg vizet talált inni. minek következtében mellfájdalmat és oldalnyilalásokat kapott, ezt nyálka- és vérköpés követte, míg végre oly beteg lőn, hogy a halotti szent kenetet fölvette. Azonban orvosi rendelet következtében az ön schneebergi növény-allopiját használván, már két üvege bevétele után jelentékeny javulásnak örvendett, s immár isten segédelmével teljesen vissza fogja nyerni. Schneebergi növény-allopijának használata által egészségét teljesen vissza fogja nyerni.

Szolgáljon ez önnek örvendetes tudomásul schneebergi növény-allopija különös gyógyerejéről.

A fennebirket igaz lélekkel és saját kezű aláírás mellett bizonyítjuk. Trattenbach, jannár 8-dikán 1857.

Trattenbach
egyh.
pecsétje.

Schropp J. F. Károly s. k.
lelkész.

Kranichberg
közs. előjárósága
pecsétje.

Weninger Mátyás
s. k. polgármester.

Valódi Schneebergi-Növény-Allop kapható:

Kolozsvárt: Wolff János gyógyszerésznél; Brassóban: Gyertyánffy; Tordán: Wolff G. gyógyszer. M.-Vásárhelyen: Braun József és társánál; Aradon: Phobst F. J.; Temesváron: Kral János; Lugoson: Arnel József; Verseczen: Carnass J.; Pancsován: Graff W. K. gyógyszer; Kubinyban: Czilkawstó Balázsánál. Szászváron: Guth Spech.

Az elősorolt bizományos urknál kapható a jelesnek elismert dr. Eberhard féle GÖRVELY-NYALAT (Scrophel-Lattwerge), mely sokkal gyógyerősebbnek és hatásosabbnak bizonyult, mint a májola, s minden ércz- vagy narco-ticus méreganyagotl ment, továbbá a GÖRVELY-SZAPPAN, mely minden növényfűrdőtökéletesen nélkülözhetőt tesz.

(289)

Valódi schneebergi

NÖVÉNY-ALLOP

mell- és tüdőbántalmakban szenvedőknek, orvosi rendszabály szerint a leghasználatosb friss növényekből sajtólva WILHELM FERENCZ neukircheni és BITTNER GYULA gloggnitzi gyógyszerészek által készítve. Ára 1 üvegesnek használati utasítvánnyal együtt 1 ft. 12 phr.

Két üvegesnél kevesebb nem rendelhet meg.

Két üvege bepakolásáért ládácskába 10 kr. pp. számítatik. Megrendelések, a díjak bérmentes beküldése után azonnal gyorsan és pontosan teljesítettek.

A főraktár

BITTNER GYULA
gyógyszerésznél létezik Gloggnitzban.

Tovább: Kolozsvárt: Wolff János gyógyszerésznél; Brassóban: Gyertyánffy; Tordán: Wolff G. gyógyszer. M.-Vásárhelyen: Braun József és társánál; Aradon: Phobst F. J.; Temesváron: Kral János; Lugoson: Arnel József; Verseczen: Carnass J.; Pancsován: Graff W. K. gyógyszer; Kubinyban: Czilkawstó Balázsánál.

Kert-eladás.
(2) (3) (40)

Hirdetés.

Bonczidai haszonbérli Müller Mihálynál van eladó tiszta töröküzűn hízott sertésekből 300, azaz háromszáz mázsa jól kiszáradott tiszta szép szalonna, és 320 darab szép haj; értekezhetni iránta Bonczidán a tulajdonossal.